

Skrifstofa Alþingis - nefndarsvið
Umhverfis- og samgöngunefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 4. nóvember 2020

Efni: Umsögn um frumvarp til fjarskiptalaga, lagt fram á 151. löggjafarþingi, þingskjal nr. 210, 209. mál.

I. Inngangur

Vísað er til athugasemda ADVEL lögmanna dags. 25. júlí 2020 við frumvarp til fjarskiptalaga, þingskjal 1354, 775. Mál, lagt fram á 150. löggjafarþingi. Umbjóðandi okkar, Huawei Sweden AB hafa falið ADVEL lögmönnum að koma á framfæri eftirfarandi viðbótarathugasemdum við frumvarpið.

II. Athugasemdir við 87. gr. frumvarpsins

Í athugasemdum dags. 25. júlí 2020 var gerð ítarleg grein fyrir lagaramma nágrannalanda að því er varðar mat á öryggishagsmunum, öryggi farnetskerfa, skilgreiningu á viðkvæmum hlutum farneta og þeirri aðkomu sem bæði sérfróðir aðilar og hagsmunaaðilar hafa að slíku mati. Allt að einu er nú 3. mgr. 87. gr. frumvarpsins lögð fram í óbreyttri mynd, svo hljóðandi:

Að fengnum umsögnum ráðherra sem fara með utanríkis- og varnarmál, almannavarnir og löggæslu getur ráðherra kveðið á um í reglugerð að búnaður í tilteknum hlutum innlendra farneta, sem teljast viðkvæmir með tilliti til almannahagsmuna og öryggis ríkisins, skuli í heild eða að ákveðnu hlutfalli búnaðar vera frá framleiðanda í ríki sem Ísland á öryggissamstarf við eða ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins.

Í stuttu máli er þannig enn gert ráð fyrir að ráðherra geti með reglugerð ákveðið að útiloka búnað framleiðanda frá ríkjum sem standa utan svonefnds öryggissamstarfs Íslands eða Evrópska efnahagssvæðisins. Ekki er gert ráð fyrir aðkomu sérfróðra aðila eða hagsmunaaðila, eins og fjarskiptafyrirtækja, að því að skilgreina hvað telst verað viðkvæmur hluti farnets eða framkvæmd eiginlegs öryggismats. Reyndar virðist enn ekki gert ráð fyrir að neitt öryggismat eigi sér stað sem forsenda íhlutunar samkvæmt orðalagi ákvæðisins. Þá er ekki að finna í greinagerð með frumvarpinu neina umfjöllun um hvaða áhrif slík reglugerð kynni að hafa á samkeppni á íslenskum fjarskiptamarkaði eða rekstrarumhverfi fjarskiptafyrirtækja nema almenna tilvísun til þess að fjarskiptafyrirtækjum beri að fylgjast almennt með öryggiskröfum.

Í umsögnum Póst- og fjarskiptastofnunar og Samkeppniseftirlitsins um frumvarpið eins og það var lagt fram á 150. löggjafarþingi er að finna varnaðarorð beggja stofnanna að því er lítur að mögulega skaðlegum áhrifum á samkeppni.

Í umsögn Samkeppniseftirlitsins segir þannig:

„Ljóst er að kröfur sem settar yrðu í reglugerð um að mikilvægur búnaður sé að öllu leyti eða ákveðnum hluta framleiddur í EES-ríki eða ríki sem Ísland eigi öryggissamstarf við, geta haft veruleg áhrif á samkeppnisaðstæður á fjarskiptamörkuðum. Getur það m.a. átt við um innbyrðis samkeppnisstöðu einstakra keppnauta á markaði. Einnig getur slík íhlutun skert verulega möguleika landsins til að nýta samkeppnishvata við uppbyggingu 5G, sem er ein forsenda þess að unnt sé að halda kostnaði niðri og tryggja viðvarandi uppbyggingu og viðhald. Fyrir liggur að innviðasamkeppni á þessu sviði er einn mikilvægasti drifkrafturinn til að stuðla að uppbyggingu fjarskiptainnvíða.“

Í umsögn Póst og fjarskiptastofnunar segir:

„Einnig er rétt að áréttu að 87. gr. frumvarpsins getur haft afgerandi áhrif á samkeppnisstöðu farnetsrekenda héraðs, allavega til skemmri tíma lítið. Síminn, Sýn (Vodafone) og NOVA starfrækja farnet á landsvísu. Síminn notar aðallega búnað frá sænska fyrirtækinu Ericsson en Sýn og NOVA, sem sameinast hafa um rekstur sendakerfis farnetskerfa sinna í Sendafélaginu, nota aðallega búnað frá kínverska fyrirtækinu Huawei. Vegna þessarar stöðu og vegna þess að birgjakæðjan kemur til skoðunar í samhengi við túlkun 87. gr. frumvarpsins er mikilvægt að hafa í huga að aðgerðir stjórnvalda geta raskað samkeppnisstöðu aðila á markaði. Ekki síst í þessu ljósi telur PFS vera mikilvægt að efla þekkingu stofnunarinnar á uppbyggingu og virkni 5G farneta þannig að stofnunin geti átt þess kost að vinna með hagsmunaaðilum að finna hagkvæma og örugga leið til að ná fram markmiðum frumvarpsins, án þess að raska samkeppni umfram það sem nauðsynlegt er.“

Að mati umbjóðanda okkar er því áréttuð að íhlutun sú sem fyrirgerð er í 3. mgr. 87. gr. gerir ekki ráð fyrir neinu hagsmunamati út frá sjónarmiðum íslensks fjarskiptamarkaðar, hvort heldur er lítið til samkeppni á markaði, hagsmuna neytenda eða rekstraröryggis fjarskiptafyrirtækja.

Í þessu sambandi er vert að hafa í huga að líkt og fram kemur í umsögn Póst- og fjarskiptastofnunar hér að framan eru einkum tveir framleiðendur búnaðar sem þjónusta íslensk fjarskiptafyrirtæki í dag, annars vegar Huawei og hins vegar Ericsson. Ef annar þessara framleiðenda væri útilokaður frá íslenskum markaði myndi það leiða til þess að hinn framleiðandinn öðlaðist í raun einokunarstöðu á markaði. Ekki þarf að fjölyrða um hvaða afleiðingar það gæti haft á kostnað íslenskra fjarskiptafyrirtækja og þannig neytenda í landinu. Að sama skapi kunna slíkar ákvarðanir að fela í sér alvarleg áhrif á samkeppnisstöðu einstakra fyrirtækja á íslenskum fjarskiptamarkaði.

Þá er og vert að geta þess að reglugerð af þeim toga sem fyrirhuguð er í 3. mgr. 87. gr. frumvarpsins myndi einnig útiloka aðra framleiðendur í Asíu, s.s. Suður-Kóreu og Japan en Asíuríki hafa löngum verið leiðandi við framþróun fjarskiptabúnaðar í heiminum.

Samandregið er því áfram lagt til við nefndina að íhlutunarheimildir stjórnvalda að því er varðar öryggiskröfur til framleiðenda fjarskiptabúnaðar byggi á eiginlegu öryggismati en ekki á uppruna búnaðar einvörðungu.

Í 4. mgr. 87. gr. frumvarpsins er enn gert ráð fyrir að umsögn ráðherra sem fara með utanríkis- og varnarmál, almannavarnir og löggæslu sbr. 3. mgr. verði undanþegin upplýsingarétti almennings samkvæmt upplýsingalögum og upplýsingarétti aðila máls samkvæmt stjórnsýslulögum eða öðrum

lögum. Ráðherra sem veitir umsögn geti þó aflétt trúnaði af umsögn teljist öryggishagsmunir ekki lengur standa afhendingu eða birtingu í vegi.

Hér er um að ræða grundvallarfrávik frá almennum reglum um upplýsingarétt almennings og réttindum aðila máls samkvæmt stjórnsýslulögum. Verði ákvæðið að lögum er þannig verið að skapa fordæmi sem á sér enga hliðstæðu í íslenskum rétti. Ekki er að finna neina umfjöllun í greinargerð með frumvarpinu um hvernig ákvæðið samrýmist íslenskri réttarskipan og réttindum borgaranna eða hvernig meta eigi öryggishagsmuni í þessu sambandi. Verður að setja spurningarmerki við hvort svo viðamikil takmörkun á almennum réttindum borgara eða aðila máls samræmist hugmyndum um réttaröryggi og lýðræði.

Virðingarfyllst,

f.h. Advel lögmannna

